

Antopäivä: [pp.kk.vvvv]	Voimaantulopäivä: [pp.kk.vvvv]	Voimassa: Toistaiseksi
Säädösperusta Ajokorttilaki (386/2011) 35–37 ja 40 §		
Määräyksen vastaisen toiminnan seuraamuksista säädetään:		
Täytäntöönpantava EU-lainsäädäntö:		
Muutostiedot: Kumoaa Liikenteen turvallisuusviraston 15.6.2018 annetun ja 1.7.2018 voimaan tulleen määräyksen TRAFI/18934/03.04.03.00/2018 Kuljettajaopetus.		

Kuljettajaopetus

1	Soveltamisala	1
2	Ensimmäistä ajokorttia suorittavan 4 tunnin koulutus (EAS-koulutus)	1
3	B-luokan ajokorttia suorittavan 10 tunnin riskientunnistamiskoulutus (RTK-koulutus)	2
4	Uuden kuljettajan ajokieltoon määräämiseen liittyvä koulutus (ajokieltokoulutus)	4
5	Koulutuksen toteuttaminen	5
6	Ulkomailla annetun opetuksen hyväksilukeminen	6
7	Siirtymämääräykset	6

1 Soveltamisala

Tällä määräyksellä Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset ajokorttilain (386/2011) 35 ja 37 §:ssä säädetyn pakollisen kuljettajaopetuksen sisällöstä ja käytännön toteutuksesta sekä 40 §:n 4 momentissa tarkoitetut määräykset opetusvälineiden vaatimuksista. Määräyksen 5 kohtaa koulutuksen toteuttamisesta sovelletaan myös ajokorttilain 36 §:ssä tarkoitetussa ryhmän 2 kuljettajaopetuksessa.

2 Ensimmäistä ajokorttia suorittavan 4 tunnin koulutus (EAS-koulutus)

Ajokorttilain 35 §:n 1 momentin mukaisessa ensimmäistä ajokorttia suorittavan koulutuksessa on käytävä läpi ainakin seuraavat aihekokonaisuudet ja annettava osallistujalle tässä määräyksessä kuvatut perustiedot ja -valmiudet:

- 1) Liikennejärjestelmä ja kuljettajan vastuu liikenteessä:
 - a) liikennejärjestelmän osatekijät;
 - b) liikenteen vuorovaikutteisuus ja riskit;

- c) moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettamiseen liittyvät vastuut ja velvollisuudet.

2) Liikennesäännöt:

- a) liikennesäännöt;
- b) liikenteessä toimiminen moottoriajoneuvon kuljettajana.

Opetuksessa on huomioitava kuljettajana toimiminen erityisesti ryhmän 1 ajokortti-luokissa.

3) Erilaiset tienkäyttäjät ja niiden säännöt:

- a) turvallisen ja ympäristön huomioon ottavan ajotavan osatekijät ja niiden merkitys liikenteessä;
- b) muiden tienkäyttäjryhmien erityispiirteiden ja niihin liittyvien riskitekijöiden tunnistaminen ja huomiointi omassa toiminnassa.

4) Asenteet ja suhtautuminen liikenteen haasteisiin:

- a) uuden kuljettajan erityisten epävarmuustekijöiden sekä osaamisessa ja tiedoissa tyypillisesti olevien puutteiden tunnistaminen;
- b) uuden kuljettajan erityiset riskitekijät liikenteessä;
- c) turvalaitteiden oikea käyttö;
- d) muun liikenteen huomiointi ja liikennetilanteiden ennakointi.

3 B-luokan ajokorttia suorittavan 10 tunnin riskientunnistamiskoulutus (RTK-koulutus)

Ajokorttilain 35 §:n 2 momentin mukaisessa B-luokan riskientunnistamiskoulutuksessa on käytävä läpi seuraavat aihekokonaisuudet ja annettava osallistujalle tässä määräyksessä kuvatut tiedot ja valmiudet liikenteen vaaratekijöiden havainnointiin ja tunnistamiseen sekä riskien ennakointiin ja välttämiseen.

Teoriaopetusta 5 tuntia liikenteen toimintaympäristöstä ja turvallisuuden ylläpitämisestä.

Opetuksessa on käsiteltävä ainakin seuraavat asiakokonaisuudet:

1) Kuljettajan vastuu liikenteessä:

- a) moottoriajoneuvon kuljettajan vastuut ja velvollisuudet;
- b) muun liikenteen, erityisesti jalankulkijoiden, pyöräilijöiden ja raskaan liikenteen huomiointi;
- c) onnettomuustilanteissa ja -paikalla toimiminen, ensiavun antaminen loukkaantuneille, muun liikenteen varoittaminen ja avun hälyttäminen tarvittaessa.

2) Asenteet ja suhtautuminen liikenteen haasteisiin:

- a) nopeuden, turvallisuusvälin, tieolosuhteiden ja matkustajien yhteys onnettomuusriskiin;
 - b) keinot välttää edellä mainittuihin tekijöihin liittyviä riskejä omalla toiminnalla;
 - c) ekologinen ja taloudellinen autonkäyttö.
- 3) Omaan toimintaan liittyvä osaaminen ja oman toiminnan hallinta:
- a) päihteiden, väsymyksen, ajamisen häiriötekijöiden, psyykkisen tilan ja terveydentilan sekä muiden tekijöiden vaikutus kuljettajan ajokykyyn;
 - b) edellä mainittujen tekijöiden mahdolliset seuraukset ja seuraamukset;
 - c) keinot oman toiminnan aiheuttamien riskien välttämiseen liikenteessä.
- 4) Automaatio ja kuljettajan rooli:
- a) yleisesti saatavilla olevien kuljettajaa avustavien järjestelmien (kuten automaattinen hätäjarrutus, kaistavahti, automaattinen pysäköinti, älykäs vakionopeudensäädin ja vireystilan valvonta) käyttö liikenteessä;
 - b) erilaisten järjestelmien olemassaolo ajoneuvossa;
 - c) kuljettajan rooli ja vastuu järjestelmien käytössä.
- 5) Kuljettajan henkilökohtaisen riskikäyttäytymisen pohtiminen edeltävien kohtien 1-4 sisältöjä hyödyntäen:
- a) riskikäyttäytymiseen liittyvien liikennetilanteiden tunnistaminen;
 - b) liikenteeseen liittyvän riskikäyttäytymisen seuraukset;
 - c) keinot riskikäyttäytymiseen liittyvien liikennetilanteiden välttämiseksi.

Ajo-opetusta 5 tuntia erityistilanteiden osaamisesta ja niihin liittyvien riskien ennakoimisesta ja välttämisestä. Opetuksessa on käsiteltävä ainakin seuraavat asiakokonaisuudet:

- 1) Taajama-ajo:
- a) tyypilliset liikennetilanteet taajamassa ja niihin liittyvät riskit;
 - b) risteysajo;
 - c) ajolinjan valinta ja ajolinjan vaihtaminen;
 - d) suojatiesäännöt ja kevyen liikenteen huomiointi;
- 2) Maantieajo:
- a) tyypilliset liikennetilanteet maantiellä ja niihin liittyvät riskit;
 - b) toiminta kohtaamis- ja ohitustilanteissa;
 - c) kevyen liikenteen huomiointi;

- d) päätiellä ajaminen, sille liittyminen ja sieltä poistuminen;
- e) moottoritiellä ja moottoriliikennetiellä ajamisen erityispiirteet.

3) Pimeään aikaan ajo:

- a) näkeminen ja näkyminen;
- b) valojen käyttö erilaisissa liikennetilanteissa, kuten kohdattaessa, ohituksissa ja pysäköitäessä;
- c) keinot vaaratilanteiden välttämiseksi.

Opetukseen on sisällytettävä ajamisen näyttöjä ja harjoituksia.

Pimeällä ajamisen opetuksen voi antaa simulaattorilla ympäri vuoden. Muutoin pimeällä ajamisen opetusta voi antaa vain pimeään aikaan syyskuun alusta maaliskuun loppuun.

4) Liukkaalla kelillä ajo ja automaatio:

- a) pitävyys erilaisilla tienpinnoilla ja -päällysteillä sekä liukkauden tunnistaminen;
- b) pysäyttäminen liukkaalla ja jarrutustavat;
- c) jarrutus ja ohjaaminen liukkaalla;
- d) kaarteessa ajaminen;
- e) keinot vaaratilanteiden välttämiseksi;
- f) kuljettajaa avustavien järjestelmien käyttäminen.

Tähän opetukseen sovelletaan mitä ajokorttilaissa ja -asetuksessa on säädetty etäyhdeydellä annettavasta opetuksesta. Tällöin yhtä kouluttajaa kohti saa olla enintään 10 oppilasta.

5) Riskientunnistaminen henkilökohtaisessa ajotaidossa:

- a) edeltävien kohtien 1-4 soveltaminen käytännössä soveltuvin osin;
- b) Asiakkaan ohjaaminen kohti turvallista, taloudellista, vastuulista ja sosiaalista ajotapaa.

Riskientunnistamiskoulutukseen sisältyvä ajo-opetus on toteutettava henkilökohtaisena opetuksena, jos sitä ei anneta simulaattorilla tai ajoharjoitteluradalla.

4 Uuden kuljettajan ajokieltoon määräämiseen liittyvä koulutus (ajokieltokoulutus)

Ajokorttilain 37 §:n mukaisen koulutuksen tavoitteena on, että koulutukseen osallistuva tunnistaa oman käyttäytymisensä riskitekijöitä, pohtii itsenäisesti, kouluttajan tuella sekä vertaisryhmässä syitä ja taustatekijöitä riskikäyttäytymiselle, saa tietoa liikenteen riskeistä sekä löytää itsenäisesti tai tuetusti ratkaisukeinoja riskikäyttäytymisen ehkäisemiseksi. Koulutuksessa on käytävä läpi järjestyksessä ainakin seuraavat osiot ja sisällöt:

1) Kuljettajana liikenteessä ja tekoihin johtaneet tekijät (1 tunti)

Osallistujan kuvaus omista taidoista ja toiminnasta kuljettajana, kuvaus rikoksiin/rikkomuksiin johtaneista olosuhteista ja tekijöistä ennen tekoa/tekoja, kuvaus rikoksen/rikkomuksiin syyllistymisestä ja tuntemukset ja seuraukset teon/tekojen jälkeen. Tässä osiossa huomioidaan kunkin osanottajan tekojen tyyppi ja olosuhteet yksilöllisesti. Osio voidaan suorittaa kirjallisesti valvottuna tai vuorovaikutteisena keskusteluna osallistujan ja kouluttajan välillä. Koulutuksen tarkoitus on, että osallistuja itse analysoi ja käy läpi edellä mainittuja seikkoja ja kouluttaja on läsnä ja tukee osallistujaa kirjallisesti tai suullisesti. Jos osio toteutetaan keskusteluna, sen on oltava kahdenkeskinen luottamuksellinen keskustelu osallistujan ja kouluttajan välillä.

2) Ryhmäkeskustelu kouluttajan johdolla piittaamattomuudesta liikenteessä osallistujien ensimmäisen tunnin alkutehtävien perusteella (2 tuntia)

Kouluttaja suunnittelee saamiensa alkutehtävien vastausten perusteella keskustelurungon relevanteista teemoista kuten esimerkiksi mitä tunteita omat teot ovat herättäneet itsessä ja läheisissä, mitä vaikutuksia teoilla ja rangaistuksella on ollut, mitä merkitystä liikenneturvallisuuksella on ja miten siihen voi itse vaikuttaa. Alkutehtävät ovat vain kouluttajan käytettävissä ja luottamuksellisia. Lisäksi kouluttaja johdattaa osallistujat pohtimaan liikenneturvallisuuksien myönteisiä puolia ja antaa tarvittaessa faktaperusteista liikenneturvallisuuksien tietoa. Ryhmän enimmäiskoko on 10 osallistujaa.

3) Vaihtoehtojen löytäminen (1 tunti)

Yksilöllisen suunnitelman laatiminen kirjoittaen tai yksilöopetuksena opettajan kanssa keskustellen: toimintatapojen löytäminen siihen, miten osallistuja voi itse ehkäistä, ettei jatkossa joudu riskitilanteisiin tai olosuhteisiin, jotka edistävät rikoksiin/rikkomuksiin syyllistymistä. Osio voidaan suorittaa kirjallisesti valvottuna tai vuorovaikutteisena keskusteluna osallistujan ja kouluttajan välillä. Koulutuksen tarkoitus on, että osallistuja itse analysoi ja käy läpi edellä mainittuja seikkoja ja kouluttaja on läsnä ja tukee osallistujaa kirjallisesti tai suullisesti. Jos osio toteutetaan keskusteluna, sen on oltava kahdenkeskinen luottamuksellinen keskustelu osallistujan ja kouluttajan välillä.

Koulutus annetaan teoriaopetuksena ja sen voi järjestää yksilö- ja luokkaopetuksena tai virtuaalitullassa, jossa kouluttajalla ja osallistujilla on oltava reaaliaikainen yhteys toisiinsa näkö- ja puheyhteyden kautta.

Kouluttajan on varmistettava osallistujien henkilöllisyys ja läsnäolo. Koulutuksen hyväksytyt suorittaminen edellyttää läsnäoloa koko koulutuksen ajan täsmällisesti ja aktiivista osallistumista keskusteluihin ja tehtäviin.

Koulutukseen osallistuva toimittaa todistuksen hyväksytystä koulutuksesta poliisille ajokiellon päättyessä hakiessaan ajo-oikeuden palauttamista.

5 Koulutuksen toteuttaminen

Opetusmenetelminä voivat teoriaopetuksessa olla yksilöopetus, ryhmätyöt, luennot ja keskustelut. Teoriaopetukseen voidaan opetuksen aiheeseen ja tavoitteisiin sopivalla tavalla sisällyttää myös käytännön harjoitteita, kuten ajoneuvojen ominaisuuksien läpikäyntiä tai ajoneuvovarusteisiin tutustumista.

Opetusmateriaalin ja muiden opetuksessa käytettävien välineiden ja laitteiden on sovelluttava opetuksen sisältöjen välittämiseen.

Ajo-opetuksessa käytettävässä simulaattorissa on oltava riittävän laaja näkymä (vähintään 120 astetta) sekä todellista ajotuntumaa vastaavat auton hallintalaitteet. Näkymän on vastattava kyseisen luokan ajoneuvosta olevaa näkymää. Simulaattorissa käytettävän ohjelmiston on vastattava opetettavan sisällön tavoitteisiin ja ohjelmiston on tuettava oppilaan oppimista tunnille asetetun tavoitteen täyttämiseksi. Ohjelmiston tulee vastata todellista liikenneympäristöä ja olla päivitettyinä voimassa olevan tieliikenteen lainsäädännön mukaiseksi.

Annetusta ja hyväksytysti suoritetusta koulutuksesta on annettava ajokorttilain 49 §:n ja ajokorteista annetun valtioneuvoston asetuksen (423/2011) 28 §:n mukainen todistus.

6 Ulkomailta annetun opetuksen hyväksilukeminen

Ulkomailla saadusta ajokorttiin tähtäävästä opetuksesta voidaan hyväksyä suomalaisia voimassaolevia säädöksiä ja opetussuunnitelmia vastaavat oppisisällöt. Ulkomailta saadusta opetuksesta tulee esittää luotettava selvitys sekä tarvittaessa opetussuunnitelma tai vastaava.

7 Siirtymämääräykset

Ennen 01.07.2018 voimassa olleiden vaatimusten mukaisesti suoritettulla pimeällä ajamisen opetuksella voi korvata enintään yhden tunnin 3 kohdan riskikoulutuksen ajo-opetuksen 3 alakohdan pimeällä ajamisen opetuksesta. Saadusta pimeällä ajamisen opetuksesta on esitettävä todistus ajokokeeseen tultaessa.

Määräyksen 3 kohdan mukaisia koulutusvaatimuksia sovelletaan 01.04.2023 alkaen. Ennen määräyksen voimaantuloa aloitetun riskientunnistamiskoulutuksen voi suorittaa loppuun ennen määräyksen voimaantulopäivää voimassa olleiden säännösten mukaisilla vaatimuksilla siihen saakka, kunnes uusien koulutusvaatimusten soveltaminen alkaa.

Helsingissä (pv) päivänä (kk)kuuta 20(vv)

Kirsi Karlamaa

Ratkaisija

Kati Heikkinen

Esittelijä